

5) KOMUNIKACE V HISTORICKÉM JÁDRU, OPĚRNÉ A OHRADNÍ ZDI, HISTORICKÉ PARKY

Komunikace v historickém jádru města

V letech 2009 – 2010 byla realizována I. a II. etapa zádlažby historického jádra města Kutná Hora, na kterou byla poskytnuta z Regionálního operačního programu NUTS II Střední Čechy (EU) dotace ve výši 82 971 156,68 Kč (celkové náklady činily 89 698 547,77 Kč). Předmětem projektu byla revitalizace části historického jádra města. Rekonstrukce byla zaměřena na novou úpravu veřejných prostranství a zlepšení památkové rezervace. V rámci akce byla realizována nová zádlažba komunikací a náměstí, instalace veřejného osvětlení, městského mobiliáře, informačního systému a úprava veřejné zeleně. Akce byla realizována v období květen 2009 – červen 2010. V této etapě byly opraveny následující ulice Jiřího z Poděbrad, Andělská, Na Sioně, Klabalova, Vladislavova, Libušina, Kolárova, Šultysova, Lierova, Jakubská, Ruhrardská, část ulice Barborské, Žižkova brána, Václavské náměstí, Komenského náměstí, Dačického náměstí a horní část Havlíčkova náměstí.

V roce 2010 byla započata V. etapa zádlažby historického jádra města Kutná Hora včetně obnovy parku v areálu chrámu sv. Barbory, na kterou byla poskytnuta z Regionálního operačního programu NUTS II Střední Čechy (EU) dotace ve výši 30 000 000,- Kč (celkové náklady 45 589 878,15 Kč). Předmětem projektu je revitalizace části historického jádra města. Rekonstrukce je zaměřena na novou úpravu veřejných prostranství a zlepšení památkové rezervace. V rámci akce bude realizována nová zádlažba komunikací a náměstí, instalace veřejného osvětlení, městského mobiliáře, informačního systému a úprava veřejné zeleně. Akce byla započata v září 2009 a bude ukončena v dubnu 2012. V této etapě by opravena zbývající část ulice Barborské, ulice Smíškova, náměstí Národního odboje a park v areálu chrámu sv. Barbory.

Ostatní komunikace v historickém jádru města rovněž vyžadují obnovu. Před započatím prací bude zapotřebí prověřit stav rozvodů vody, odpadů, dešťových svodů a dalších rozvodů inženýrských sítí. V rámci akce by opět měla být nová zádlažba komunikací, instalace veřejného osvětlení, městského mobiliáře, informačního systému a úprava veřejné zeleně. Jde o ulice Česká, Radnická, Bartolomějská, Na Pavláčce, Orelská, Hradební, Hloušecká, Zvonařská, Sedlecká, Mezibranská, Krupičkova, Na Náměti, Havířská, Brendlova a Rudní.

Příklady obnovených komunikací ANDĚLSKÁ ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

BARBORSKÁ ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

DAČICKÉHO NÁMĚSTÍ

Stav před obnovou

Stav po obnově

KLABALOVA ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

KOMENSKÉHO NÁMĚSTÍ

Stav před obnovou

Stav po obnově

LIBUŠINA ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

LIEROVA ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

ŠULTYSOVA ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

RAKOVA ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

RUTHARDSKÁ ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

PŘEDPOLÍ KOSTELA SV. JAKUBA

Stav před obnovou

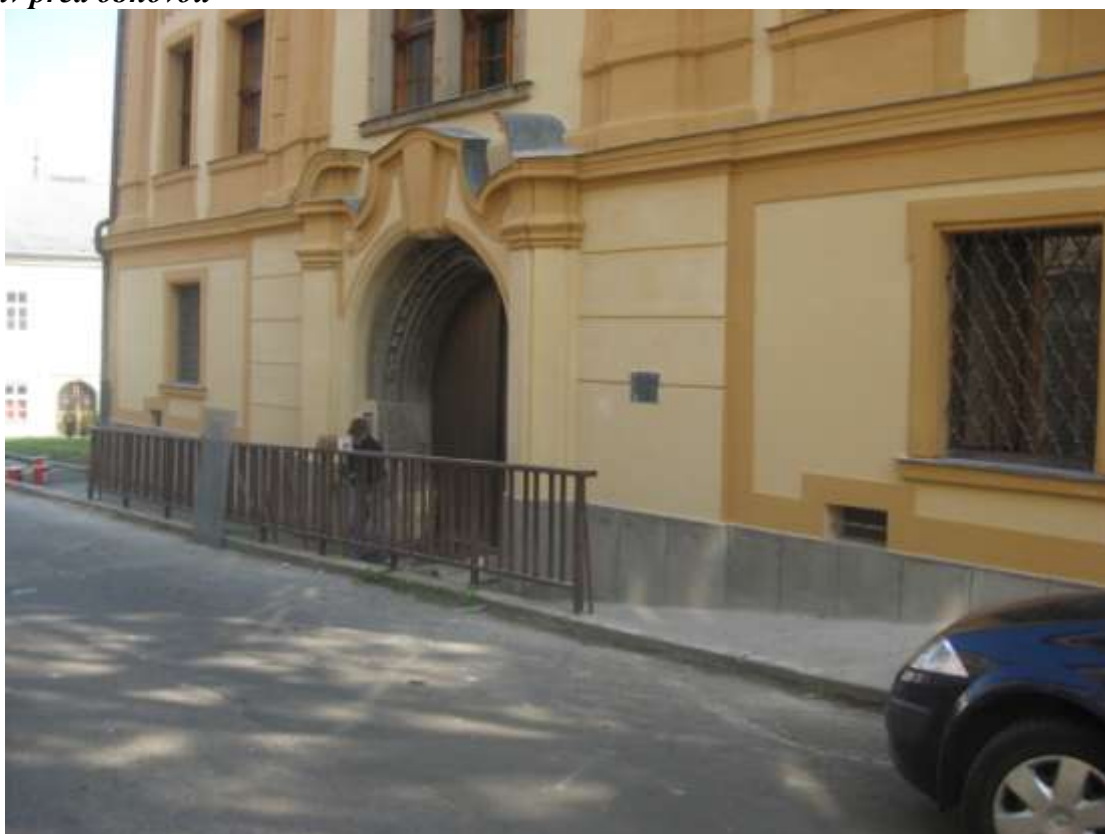

Stav po obnově

VLADISLAVOVA ULICE

Stav před obnovou

Stav po obnově

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ

Stav po obnově

Parkoviště – stav po obnově

BARBORSKÁ ULICE (PODÉL JEZUITSKÉ KOLEJE)

Stav před obnovou

Stav po obnově

Kamenná zeď na pozemku parc. č. 53 a 54 k.ú. Kutná Hora u domu čp. 519 Havlíčkovu náměstí

Rejstříkové číslo památky : 31122/2-3292

Vlastník : Tomáš Horák

Charakteristika památkové hodnoty

Dotčený úsek zdi je pozůstatkem nejstaršího hradebního pásma z první dekády 14. století, které později dělilo tzv. Horní města s Vlašským dvorem, kostelem sv. Jakuba a radnicí a tzv. Dolní město s kostelem Panny Marie Na Náměti. Ochrana a obnova dnes již řídce dochovaných zbytků městského hradebního pásma Kutné Hory je z hlediska památkové péče nezbytná.

Kamenná zeď probíhá mezi areály domů čp. 519 a 566 v domovním bloku mezi Havlíčkovým náměstím a Tylovou ulicí a plní zejména funkci opěrnou, neboť úroveň dvoru domu čp. 519 je vůči zahradě domu čp. 566 o několik metrů výše. Zeď je vystavěna výhradně z lomového kamene (písečitého vápence ze zdejších lomů) na převážně hliněné pojivo. Na několika místech jsou patrné pozdější vysprávky. Horizontálně zeď dělí spára, která naznačuje etapovost výstavby : spodní část je tvořena původní hradbou nejstaršího městského opevnění, horní část byla později nově vyzděna v souvislosti se zřízením dvorku domu čp. 519.

Záměr obnovy

Levá část dotčeného úseku zdi, na která je vybudována veranda domu čp. 519 zůstane zachována a bude zpevněna vrty. Střední část, která navazuje na dvůr, bude rozebrána a přezděna. Pravá část zdi je zachovaná, proto bude přezděna pouze horní část cca 150 cm od vrchní hrany. Vnější pohledové strany zdí a horní podezdívku plotu bude třeba vyzdít z místního vápenitého pískovce získaného ze zdi stávající. Kámen bude kladen do vodorovných řádků probíhajících v celém úseku zdi a vyklínován drobnějšími úlomky kamene, tzv. šibry. Zdění bude třeba provést tak, že pojivo bude kladeno za líc zdi a nebude se tedy pohledově uplatňovat, ke spárování bude použita mírně nastavená malta probarvená okrovým barvivem, aby barevně připomínala zemitou hlínu, typickou pro tento způsob zdění.

Předpokládané náklady na obnovu jsou ve výši 2 000 000,- Kč.

Žižkova brána v parku pod Vlašským dvorem

Rejstříkové číslo : 11747/2-1043/A2/5

Rok postavení, rok poslední významné obnovy

Průchod v městské hradební zdi středověkého původu, který pochází z počátku 14. století. Novodobě upraven pravděpodobně v souvislosti s celkovou opravou sousedního Vlašského dvora z konce 19. století. V letech 2005 – 2006 byly provedena celková obnova.

Slohové zařazení, architektonická kvalita, urbanistický význam

Gotický objekt, dochovaný torzálně, ale architektonicky kvalitní, z urbanistického hlediska tvoří dílčí prostorovou dominantu. Rovněž je zajímavým komunikačním prvkem, cesta po ochozu nad vlastní bránou spojuje park pod Vlašským dvorem s protější zelenou plochou velké zahrady, využívané v minulosti jako městské ZOO.

Charakteristiky památkové hodnoty

Velmi hodnotný objekt, součást fragmentárně dochovaného opevnění významného středověkého města. Je zajímavý svojí hmotou, ojedinělý svým umístěním. Cenné je vlastní zdivo snad i se stopami původní povrchové úpravy a dále detaily jako ostění vstupů a nyní zaslepené okno s původní kovanou mříží, které jsou zde ale pravděpodobně druhotně umístěny.

Regulativy pro další užívání a obnovu

Objekt musí být zachován v celém rozsahu a se všemi detaily. při poslední opravě bylo provedeno statické zajištění a oprava konstrukce brány.

Záměr obnovy

V rámci údržby bude provedena konzervace pískovcových ostění a repase kovového zábradlí, doplnění krytiny z prejzů, oprava zdiva a spárování, povrchová úprava a oprava dlažby.

Předpokládané náklady na obnovu jsou ve výši 50 000,- Kč.

Park pod Vlašským dvorem

Rejstříkové číslo : 11747/2-1043/A2/5 a 11747/2-1043/A2/4

Charakteristiky památkové hodnoty

Vymezené prostory parku – sady dr. Pacáka, terasy pod Vlašským dvorem a Breuerovy sady jsou situovány v hranicích městské památkové rezervace Kutná Hora, zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Významně se pohledově uplatňují při dálkových pohledech jako podnož nejvýznamnějších památkových objektů města Kutné Hory situovaných na údolní hraně a tvořící světově unikátní panorama.

Terasy pod Vlašským dvorem byly po několik století využívány hospodářsky jako ovocný sad a vinohrad, nikoli jako park nebo okrasná zahrada. Předchozí hospodářská funkce byla v polovině 30. let 20. století změněna na okrasnou. Úpravu rozsáhlého území pod Vlašským dvorem navrhl zahradní architekt prof. Arnošt Černovský, propojil terasy a sady dr. Pacáka kamenným dvojramenným schodištěm, kompoziční osu teras posunul vytvořením jednoho schodiště západním směrem a na širokou poslední terasu umístil stavbu hudebního altánu.

Záměr obnovy

V současné době největší městský komplex zeleně v historickém jádru Kutné Hory, přibližně o rozloze 2 ha. Prostor parku navazuje na Havlíčkovo náměstí a současně přiléhá k Vlašskému dvoru, rámuje jižní a východní strany budovy. Součástí parku jsou terasové zdi, které jsou v současné době v havarijním stavu. Příčinou je dlouhodobé zatékání do nedostatečně odvodněné zdi. Dochází k dlouhodobému vymílání malty ze spár i promrzání zdiva v zimních obdobích. Zeď nemá odvodňovací otvory, které jsou pro správnou funkci opěrné zdi nutné. Neodmyslitelnou součástí tohoto prostoru (jak dokazuje fotodokumentace z roku 1933) je také dřevěný altán, který byl v roce 2000 kompletně opraven, včetně šindelové krytiny.

Celý areál parku pod Vlašským dvorem je nutno kompletně obnovit, včetně rehabilitace zeleně, statického zajištění terasových opěrných zdí, odvodnění zdí, úprava cest, vybavení mobiliářem atd. Je třeba se soustředit na kvalitní obnovu zídek a to přezděním po několika delších úsecích, kde by měl být použit stávající materiál, kladen do vodorovných řádků na hlubokou spáru a měl by být vyklínován drobnějším materiálem. Tento způsob zdění zídek je pro kutnohorské zdi a zídky typický.

Předpokládané náklady na obnovu jsou ve výši 20 000 000,- Kč.

Park U Tří pávů, Palackého náměstí

Rejstříkové číslo : 31162/2-3312

Charakteristiky památkové hodnoty

Na místě nynějšího perku U Tří pávů se původně nacházel palácový dům, který vlastnil na konci důlní podnikatel Mates Štraskytl. Jeho rozloha se rovnala dnešnímu Sankturinovskému nebo Knížecímu domu. Palác zpustnul po odchodu svých nekatolických majitelů po bitvě na Bílé hoře a zbořen byl po třicetileté válce. Dle archivních pramenů bylo v roce 1659 pusté místo obeháno zdí s brankou. Jejich dnešní podoba však pochází z období pozdního baroka a klasicismu. Do areálu zahrady, která má vyšší úroveň než plocha Palackého náměstí, se vstupuje po pískovcových stupních. Branka a ohradní zeď parku U Tří pávů tvoří ukončení východní fronty Palackého náměstí a vymezují nároží hlavního kutnohorského náměstí, Tylova a Libušiny ulice. Zejména branka představuje výrazný prvek, kterým se vstupuje z poměrně rušného dlážděného náměstí do zcela intimní zahrady plné zeleně.

Záměr obnovy

V roce 2008 byla realizována obnova ohradní zdi s brankou. Byla provedena oprava a doplnění omítek včetně nového nátěru, kamenné prvky byly opraveny, střešní krytina ohradní zdi byla doplněna a na bráně provedena nově, byl obnoven nápis na bráně, truhlářské a kovářské prvky - vstupní dveře do rozvodny elektro (z vnitřní strany jsou oplechovány), do sklepa a do parku – byly nově vyrobeny.

Zahrada uvnitř historického bloku, vymezeného od západu domy čp. 377 (Sankturinovský dům), čp. 378 a 379, které mají hlavní průčelí do Palackého náměstí, ze severu zdi podél Vladislavovy ulice, z východu domem čp. 376 Vladislavova ulice (Knížecí dům) a z jihu Libušinou ulicí. Tento prostor je poměrně uzavřený okolnímu světu a jeho charakter by měl být zachován, přestože budou zahrady veřejně přístupny. Nabízí se protiklad otevřeného Palackého náměstí a sousedících uzavřených zelených zahrad. Je otázkou, zda komplexně využít celou lokalitu – dům čp. 379 včetně přístavby a domu na pozemku p.č. 1291/2, park U Tří pávů a sklepní prostory pod parkem.

Předpokládané náklady na obnovu jsou ve výši 1 000 000,- Kč.

5) VÝZNAMNÉ PLÁNOVANÉ OPRAVY V LETECH 2011 - 2016

Chrám sv. Panny Barbory

Rejstříkové číslo : 33635/2-1043/A4/1 – NKP

Vlastník : církev

Rok postavení, rok poslední významné obnovy

Stavba založena roku 1388 parléřskou hutí založením presbyteria s věncem kaplí. V letech 1401 – 1404 byla provedena změna stavebního plánu, místo původního trojlodí stavěno pětিলodí. Ze zamýšlené příčné lodi byla zčásti uskutečněna jen severní strana. V letech 1481 – 1487 byl zaklenut ochoz chrámu, zřízeno triforium a zčásti opěrný systém založený mistrem Hanušem. V letech 1489 – 1499 pokračoval Matyáš Rejsek, dokončil triforium, zaklenul a dokončil opěrný systém presbyteria, upravil zároveň i okna. Ve stavbě hlavních prostorů pokračoval v letech 1505 – 1506. V letech 1512 – 1543 vedl stavbu chrámu Benedikt Riedt, pětिलodní změnil ve středních třech lodích na síňový prostor, založil empory a vypracoval plány na zaklenutí prostoru, které provedl v letech 1540 – 1547 mistr P. Mikuláš. V roce 1555 byla při západní stěně vystavěna kruchta, chrám byl provizorně uzavřen zdí. Původní stanová střecha byla snesena roku 1732 a nahrazena nízkou valbou. V letech 1884 – 1889 stavebně dokončeno do současné podoby, přitom byla i z části restaurována vnitřní výzdoba. Celková rekonstrukce podle plánů J. Mockera dokončena Ludvíkem Láblerem v roce 1893.

Od roku 1998 probíhá celková obnova chrámu – rekonstrukce krovů a obnova střešního pláště stanových střech, statika opěrného systému, obnova a restaurování vnějšího pláště.

Slohové zařazení, architektonická kvalita, urbanistický význam

Pozdně gotická stavba kostela katedrálního typu, v dnešní výsledné podobě po puristickém restaurování na konci 19. století. Architektonicky i urbanisticky mimořádný objekt, nejvýznamnější v Kutné Hoře, hodnotou dosahující evropského měřítka. V interiérech je dochována zčásti původní a dále kvalitní novější výzdoba a vybavení.

Charakteristika souhrnné památkové hodnoty nemovitosti

Počátky chrámu se ukrývají v papežských listinách, bulách, jejichž řada začíná povolením stavby v roce 1381. Stavební práce začaly roku 1388 na ostrohu za městskými hradbami s impozantním výhledem na údolí říčky Vrchlice a výchozy nejbohatšího důlního pásma oselského. Chrám byl budován z velké části pod patronací horníků a byl proto zasvěcen jejich ochranitelce, svaté Panně Barboře.

Stavba se měla svou honosností vyrovnat pražské Svatovítské katedrále. Budování chrámu probíhalo v několika etapách a do značné míry souviselo s prosperitou zdejších dolů. Vlivem nejružnějších událostí byly práce několikrát přerušeny a od jejich zahájení do definitivního dokončení v roce 1905 uběhlo více než 500 let.

Bohatá Kutná Hora se vždy snažila vyrovnat Praze a není náhodou, že se na stavbě podíleli i pražští stavitelé. Prvním projektantem chrámu se stal Jan Parlér – syn stavitele Svatovítské katedrály Petra Parlěře. Shoda architektury Svatobarborského chrámu s pražským Svatovítským chrámem není tedy náhodná. Nejstarší část s věncem ochozových kaplí napodobuje rozvržení francouzských katedrál. Původně budované trojlodí bylo však poměrně rychle rozšířeno o široké vnější lodi. S příchodem husitských válek je stavba na více než

šedesát let přerušena, avšak ještě před jejich vypuknutím se projevují značné finanční potíže a začíná být zřejmé, že původní záměr nebude možné splnit. Od roku 1482 stavba znovu ožívá – pracují zde místní stavitelé, kteří víceméně plní stavební program svých předchůdců. Opravdovým zlomem bylo působení pražských mistrů – zprvu stavitele Matyáše Rejska a po něm královského architekta Benedikta Riedta.

Matyáš Rejsek, původním povoláním učitel rýsování na pražské Týnské škole, později člen kamenického cechu, proslul jako vynikající stavitel, ale i jako dekoratér. Jeho jméno je spojeno se stavbou Pražské brány v Praze a své umění uplatnil i zde. Zaklenul chrám, dostavěl triforium a stavbu doplnil množstvím zdobných kamenických prací.

Příchod jeho nástupce Benedikta Riedta do Kutné Hory v roce 1512 znamenal pro stavbu řadu radikálních změn. Riedt byl stavitelem velkých, opticky sjednocených prostorů (jím zaklenutý Vladislavský sál Pražského hradu je největším světským jednolodním prostorem v Evropě). Riedt odvážně změnil zamýšlené pětিলodní znovu na trojlodí, které uzavřel monumentální klenbou s krouženými žebry. Podnes existuje nikoliv neopodstatněný názor, že v Kutné Hoře použil svůj nerealizovaný projekt pro zaklenutí Svatovítské katedrály. Podle Riedtova projektu se stavělo i po jeho smrti.

Spolu s poklesem těžby stříbra pozvolna vysychaly i finanční zdroje, a tak byl v roce 1558 chrám uzavřen provizorní zdí. Stalo se tak v době zatopení nejbohatšího, tzv. oselského pásma.

V roce 1626 byl chrám předán do správy jezuitů a do značné míry barokizován. Více jak tři sta let zůstává tato jedinečná památka nedokončena. V roce 1884 přistupuje město na podnět místního archeologického spolku Vocel k další stavbě ukončené definitivně v roce 1905. Do zařízení chrámu patří vedle barokních uměleckých děl sanktuárium z roku 1510 pocházející z dílny Matyáše Rejska (umístěno v kněžišti) a pozdně gotické chórové lavice zdobené řezbami mistra Jakuba Nymburského z let 1480 – 1490 aj.

Pozoruhodné a zcela ojedinělé ve středověkém umění jsou zde i pozdně gotické fresky s báňskou tematikou v některých kaplích. Nejhodnotnějšími freskami jsou ale fresky v hrobní kapli místního podnikatele Michala Smíška z Vrchovišť (Příchod královny ze Sáby, Trajánův soud, Kumská Sibyla aj.).

Malby zde provedené patří k nejlepším nástěnným malbám pozdní gotiky. Je patrná souvislost maleb s nizozemským malířstvím. Mistr Smíškovy kaple byl zřejmě dvorním umělcem. V Hašplířské kapli jsou tématy nástěnných maleb práce u rumpálu (hašplu), výkup rud a podobně. Výzdobu Hašplířské kaple vytvořil malíř vycházející z prostředí jihoněmeckého malířství, seznámený s prací v dolech.

Malby v Mincířské kapli znázorňují techniku středověké ražby mincí. Je zde patrný pokus o znázornění konkrétní osoby pregéře, jehož jméno se ve zlomech zachovalo.

Z bývalých hradeb u chrámu se nám otevírá panoramatický pohled do údolí říčky Vrchlice i na město směrem k bývalému sedleckému klášteru.

Chrám sv. Barbory je prohlášen národní kulturní památkou. Je významným dílem gotického a pozdně gotického umění. Jeho dnešní podoba však též dokumentuje péči o tuto architektonickou pamětihodnost a přístupy k ochraně díla minulosti v předchozích letech.

Mimořádně cenná národní kulturní památka evropského významu, hodnotná v celém rozsahu, se všemi konstrukcemi a detaily. Objekt vytvářející základ charakteristického panoramatu města.

Regulativy pro další užívání a obnovu

Objekt musí být zachován, náleží mezi nejcenější kulturní památky na našem území. Jeho využití je odpovídající. Chrám je zpřístupněn veřejnosti, pořádají se zde koncerty, společenské a kulturní akce a liturgické obřady

Záměr obnovy

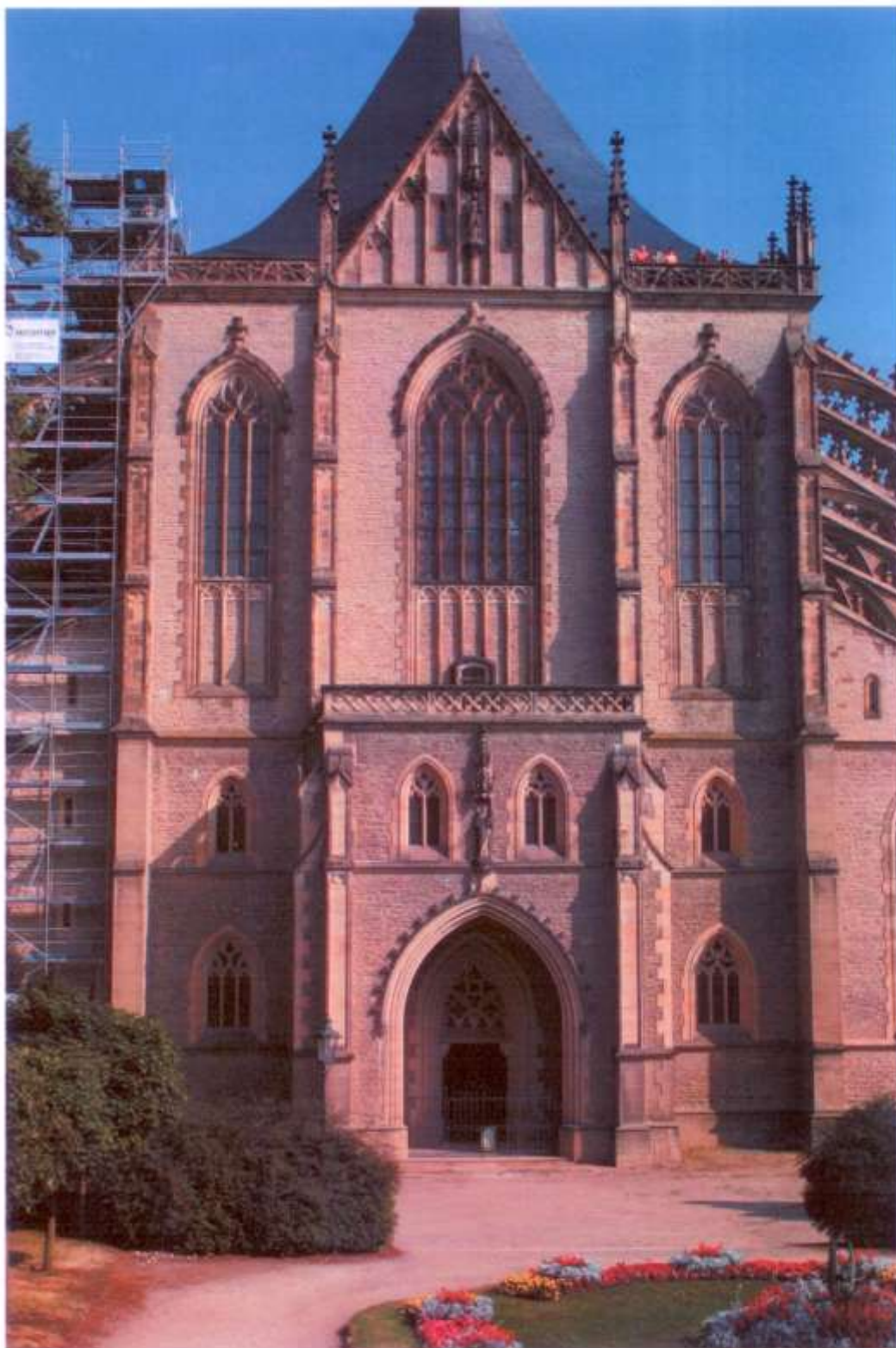
Obnova chrámu probíhá od roku 1998 a to opravou krovu a střešního pláště stanových střech, opravou ochozu (I. etapa). V roce 2003 byla zahájena oprava a restaurování vnějšího pláště (II. etapa). Oprava vnějšího pláště je architektonicky pojata jako velké sochařské dílo. V letošním roce se podaří dokončit opravu úseku 5A – výměna opěrného oblouku. Celkové náklady vynaložené ze státního rozpočtu jsou ve výši 200 mil. Kč.

V roce 2011, pokud se podaří zajistit finanční prostředky, bude zbývat dokončit poslední část – úsek 5B – západní průčelí. Oprava průčelí spočívá zejména v zajištění vodorovných konstrukcí proti zatékání, restaurování zdevastované kamenné architektury (v současné době zajištění proti pádu) a související restaurátorské práce na površích a okenních vitrážích. Předpokládané náklady ve výši 20 mil. Kč.

Na tuto opravu by logicky měla navazovat oprava interiéru (III. etapa obnovy chrámu). Projekt je připraven, celkové náklady jsou ve výši cca 100 mil. Kč. V této etapě se předpokládá provést oprava a statické zajištění kleneb, oprava příčných a podélných táhel, oprava kamenných kružeb oken, restaurování kamene a nástěnných maleb, restaurování omítek, rekonstrukce elektroinstalace a osvětlení, odvlhčení interiéru.

Předpokládané náklady na obnovu jsou ve výši 120 000 000,- Kč.

Pohled na západní středovou část Chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře. Úsek 5B.

VEDOUcí PROJEKTU: ING. JAN VINAŘ
HLAVNí KONSTRUKTÉR: ING. ARCH. JAN DLUHOS
INVESTOR: ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST
ARCHIEPISKOPSTVÍ KUTNÁ HORA
JAKUBSKÁ 1, 284 01 KUTNÁ HORA

ZPRACOVATEL:
AK. MAL. PETR KADLEC
NA MORANĚ 8, 120 00 PRAHA 2
BCA. FILIP ZEMAN
373 82 BORŠOV NAD VLTAVOU 245

MURUS
MONUMENTA. RENOVAMUS

CHRÁM SVATÉ BARBORY V KUTNÉ HOŘE
OPRAVA INTERIÉRU

SPOL. S R.O. PRO OBNOVU PAMÁTEK
U STUDÁNKY 2352, 170 00 PRAHA 7
tel. + fax: 220 870 665, 220 571 164
e-mail: murus@kolodaj.cz

Jezuitská kolej

Rejstříkové číslo : 29963/2-1043/A9

Vlastník : Krajský úřad Středočeského kraje

Rok postavení, rok poslední významné obnovy

Areál postupně vznikl na dříve již částečně zastavěném a využívaném místě. Kompletně zachován je dům čp. 54, užívaný jako provizorní kolej před stavbou nové budovy.

V roce 1667 byly podle návrhů J. D. Orsiniho započaty práce, ale postup byl poměrně pomalý. Roku 1678 bylo dokončeno severní křídlo a až kolem roku 1732 dosáhl areál dnešního rozsahu a podoby. Další rozsáhlejší práce proběhly v letech 1843 – 1844, kdy byla ubourána střední věž. Ve 20. století nevýznamné úpravy, naopak rozsáhlé a necitlivé zásahy do volných ploch areálu.

V letech 2004 – 2010 byla provedena celková obnova východního křídla.

Slohové zařazení, architektonická kvalita, urbanistický význam

Monumentální raně barokní budova kvalitního architektonického výrazu v dominantní poloze. Pohledově jeden z nejvýznamnějších objektů ve městě, zdejší největší historická stavba. Urbanisticky určující panorama města.

Pozoruhodné jsou i interiéry hlavní budovy, většina z nich je prostá bez výzdoby a dalšího vybavení. Přesto se zde nachází řada zajímavých a hodnotných detailů. Budova staré koleje je renesančního původu se zachovanou základní dispozicí a větší částí konstrukcí. V dnešní podobě je ve stavu rozsáhlých úprav ve druhé polovině 19. století. Podružná služební budova je barokního původu, rovněž výrazněji upravena v 19. století. Bývalá vojenská jízdárna pochází z 19. století a později byla upravena na sokolovnu.

Charakteristika památkové hodnoty

Objekt je intaktně zachovaná raně barokní stavba, jež potvrzuje nesporné architektonické hodnoty. Svou situací nad údolím Vrchlice, v souboru dalších významných objektů (chrám sv. Barbory a Hrádek) i svou vlastní monumentalitou má dominantní urbanistický význam. Je jedním z hlavních článků historického panoramatu města.

Dvoupatrová rozlehlá budova s příčnými křídly s věžemi v nárožích, hlavní východní průčelí má 40 os, nároží a střed s hlavním portálem zdůrazňují mírně vystupující rivalitu, fasády jsou jednotně členěny. Přízemí pokrývá omítková bosáž, v ní kolem oken slepé arkády. Jednotlivé osy pater oddělují vysoké pilastry s ionisujícími hlavicemi, mezi volutami visí šátky a festony ovoce s hlavičkami andílků. Pilastry nesou několikrát zalamované profilované římsy. Okna I. patra rámuje ostění s uchy a kapkami v nadpraží rovné římsy. Plochy mezi okny I. a II. patra rozdělují dva nad sebou umístěné obdélné rámce, v nichž je zdrsňena omítka. V přízemí středního rivalitu půlkruhově zaklenutý vstup s pásovým ostěním, krajní rivality ukončeny hranolovými, na nárožích okosenými věžicemi převyšujícími stavbu o jedno patro. Jižní průčelí krátké o dvou dvojicích oken, severní průčelí o 14 okenních osách.

Vnitřní dispozice budovy ve všech třech křídlech dvoutraktová s chodbou zaklenutou ve všech třech podlažích valeně s výsečemi. K chodbě přiléhají místnosti, řazené vedle sebe s valenými půlkruhovými klenbami v přízemí a v I. poschodí. V severním křídle v přízemí se nachází prostor, jehož klenba je členěna bohatou štukaturou a malbami. Sklepy pod menší částí objektu s mohutnými kamennými půlkruhově valenými klenbami a kamenný valeně zaklenutý sklep pod dvorem. Další sklep jižně od hlavní budovy pod zvýšeným terénem s mohutnou půlkruhovou valenou kamennou klenbou.

V roce 1626 přicházejí do Kutné Hory jezuité, řád měl na starosti především výchovu dětí a mládeže. Proto byla u chrámu sv.Barbory v letech 1667 – 1700 vybudována kolej podle návrhu italského architekta Domenica Orsiniho. Ten pracoval především pro řeholní řády a patřil k nejvýznamnějším architektům působícím v Čechách po třicetileté válce.

U koleje zvolil půdorys písmene F připomínající habsburské panovníky Ferdinanda II. a Ferdinanda III. Architektura je poměrně strohá, jak velela jezuitská řehole, jen průčelí připomíná raně barokní italské paláce. Z původních tří věží musela být středová v polovině 19. století ze statických důvodů snesena.

Jezuité zde naplnili myšlenku spojení sídla řádu se sídlem světské moci – s nedalekým Vlašským dvorem, sídlem královské mincovny a vysokých úředníků. Pojítkem byl nově vybudovaný příchod k chrámu sv.Barbory na způsob mostu. Na uměle navršenou terasu bylo v letech 1680 – 1716 osazeno 12 sousoší světců (třinácté sousoší Jana Nepomuckého bylo osazeno později). Autorem soch byl František Baugut. Na soklech jsou uvedena i jména. Nápisysloužily i jako chronogramy. Podle nich je možno zjistit dobu vzniku sochy či datum nějaké významné události.

Regulativy pro další užívání a obnovu

Areál Jezuitské koleje je mimořádně kvalitní památkou, která snese srovnání s našimi nej kvalitnějšími barokními celky. Přispívá k tomu nejen velkorysé schéma původního projektu, ale i vysoce kvalitní provedení této barokní stavby a její detaily. Stav areálu a jeho jednotlivých objektů lze v důsledku dlouhodobé absence odpovídajícího využití a nedostatečné údržby v posledních letech charakterizovat jako mírně zchátralý s řadou vážněji poškozených prvků. Díky dlouhodobému držení tohoto celku armádou zde ale naopak nedošlo k žádným zásadním a nevratným úpravám. Tak zůstal areál zachován v celém svém původním rozsahu, bez oddělení některé z jeho částí. Areál je navíc integrální součástí Městské památkové rezervace a památky světového dědictví UNESCO a jako takový spoluvytváří jedinečný historický celek světového významu. Provedení vzorové památkové obnovy jezuitské koleje a citlivá adaptace pro expoziční a kulturní účely je důležitou součástí postupně realizované obnovy celého areálu.

Je zapotřebí, aby zamýšlené práce přispěly ke kvalitní rehabilitaci památky a k jejímu zapojení do nového života po dlouhém období poškozování a stagnace. Bude kladena velká snaha na citlivý přístup k historickým konstrukcím a detailům, o využití památky v její co nejpůvodnější podobě.

Areál disponuje rozsáhlými pozemky v jádru MPR, které jsou stavebně velice výhodné. Přesto by měla být respektována původní míra zástavby. Kapacita stávajících budov je natolik dostatečná, že další výstavba v takto unikátním historickém prostředí ztrácí význam. Tento celek se při uvážlivém přístupu může stát jedním z našich nejvýznamnějších kulturních areálů.

Druh obnovy

Jezuitská kolej – galerie GASK (druhá největší galerie v ČR) - Galerie Středočeského kraje – je krajská instituce zaměřená na výtvarné umění 20. a 21. století. Byla založena v roce 1963. V letech 1990-2009 existovala pod názvem České muzeum výtvarných umění, Galerii Středočeského kraje se stala v květnu 2009. Sídlo GASK se nachází v jedné z hlavních dominant města Kutné Hory, v rozsáhlém objektu Jezuitské koleje a je tak druhou největší galerií v ČR . Po rozsáhlé a náročné rekonstrukci objektu se GASK stala novým místem na kulturní mapě České republiky, pořádají se zde společenské a kulturní akce. Oficiální otevření instituce proběhlo 8. května 2010, po ukončení 4/5 z celkové obnovy střešního a vnějšího pláště a interiérů budovy. Obnova objektu již stála cca 300 mil. Kč.

V rámci celkové rehabilitace areálu jsou v rámci příprav úpravy vnějších ploch. Jde o plochy bývalé zahrady, jízdárny a jižního dvora s tzv. bastionem. Plochu zahrady vlastník komponuje jako městský park s amfiteátrek doplněným o vodní plochu. Dále vlastník zamýšlí zrekonstruovat i barokní vilu uprostřed zahrad, starou jezuitskou kolej, kde by měla vzniknout restaurace, vinný sklípek, výstava o historii pěstování vín a konferenční prostory. Nová kavárna s výhledem na chrám sv. Barbory by měly být v bastionu.

V neposlední řadě by mělo dojít k rekonstrukci severního křídla, kde vlastník plánuje vytvoření prostor pro vysokou školu.

Předpokládané náklady na obnovu jsou ve výši 300 000 000,- Kč.

Kostel sv. Jakuba

Rejstříkové číslo : 31957/2-1043/A5

Vlastník : církev

Rok postavení, rok poslední významné obnovy

Založen po roce 1330, roku 1350 dotvořeno kněžiště, z poloviny 14. století hlavní portál. Do konce 14. století provedeny hlavní části stavby, počátkem 15. století dokončena severní věž, jižní věž nedostavěna, roku 1686 renesanční sakristie, roku 1686 nový vstupní jižní portál, roku 1739 nový vstupní severní portál. V letech 1796 – 1798 bylo provedeno nové zastřešení věže. V roce 1865 byla šindelová krytina vyměněna za břidlici. Gotické chórové lavice z let 1480 – 1490. Kostel obnoven v letech 1941 – 1946.

Slohové zařazení, architektonická kvalita, urbanistický význam

Pozdně gotický kostel s vrcholně gotickým presbytářem, s renesanční sakristií a drobnými úpravami v období raného a pozdního baroka, vybavený kvalitním mobiliářem převážně barokního původu a se stěnami pokrytými velmi kvalitními pozdně gotickými nástěnnými malbami. Svou monumentální hmotou i výrazem svých kamenných fasád je jednou z hlavních dominant celé památkové rezervace.

Charakteristika souhrnné památkové hodnoty nemovitosti

Jde o architektonicky velmi hodnotný trojlodní halový kostel s odsazeným presbytářem a paprscitým závěrem, jehož celková koncepce a prostor presbytáře a větší část obvodového zdiva lodi kostela jsou vrcholně gotické. Samotné trojlodí pak včetně monumentální severní věže jsou pozdně gotické. Velmi hodnotným prostorem je i renesanční sakristie s hřebínkovými klenbami. Pozoruhodnými detaily jsou pak vstupní raně barokní dveře na jižním průčelí, jižní portál při triumfálním oblouku rovněž raně barokního původu, pozdně barokní portál na opačné straně a pozdně barokní varhanní kruchta u presbytáře. Velmi hodnotným prvkem je rovněž pozdně barokní zastřešení věže, dále pak konstrukce krovu, rovněž barokního původu, upravovaná při výměně šindele za břidlici. V interiéru se pak nachází velmi hodnotný mobiliář většinou barokního původu. Velmi hodnotné jsou pak i veškeré dochované truhlářské prvky, a to jak z období baroka, tak z 19. století.

Regulativy pro další užívání a obnovu

Střechy kostela sv. Jakuba spoluvytvářejí siluetu této nejdominantnější památky města Kutné Hory. Krov nad trojlodím a presbytářem pochází pravděpodobně z konce 18. století, bání severní věže byla postavena v roce 1698 a později upravena, břidlicová krytina byla položena v roce 1941. Bohužel stavebně historický průzkum kostela včetně datování dřevěných prvků zatím není k dispozici, proto nelze konkrétněji definovat složitý vývoj těchto konstrukcí. Poslední celková oprava této mimořádné památky proběhla ve 40. letech 20. století. V posledních letech se projeví statické poruchy obvodového zdiva a věže, krovové konstrukce jsou v havarijním stavu a střešní krytina dožilá. Kostel vyžaduje neodkladnou a zásadní rekonstrukci.

Jelikož památkovou hodnotu stavby tvoří také původní krov a vnější plášť je třeba zachovat stávající tvar a sklon střech, krov opravit a ošetřit a vyměnit pouze poškozené části krovu. Při opravě střechy a krovu musí být respektovány klasické stavební a řemeslné postupy za účelem zachování charakteru této kulturní památky. Nevhodné a nepatřičné úpravy krovu se projevují negativně ve tvaru střech. Každá historická, tradičním způsobem ručně vyrobená tesařská konstrukce je nenahraditelnou technickou a kulturní památkou, vyžadující ochranu. I narušené krovy je třeba obnovit výměnou vadných částí při respektování

typu původní konstrukce a zachování všech dosud nenarušených částí. U historických staveb je optimální ten druh a typ krytiny, který se v historii na střeše skutečně vyskytoval. Souhrn jednotlivých střech vytváří tzv. střešní krajinu, která bývá důležitým fenoménem historických měst. Střechy historických staveb se zásadně podílejí na hodnotě památek. Střechy spoluvytvářejí stavební podstatu a architektonickou podstatu památky. Historické budovy jsou dokladem životního stylu společnosti a dobových technických dovedností.

Záměr obnovy

Oprava a statické zajištění krovů a střechy kostela - oprava a výměna pouze poškozených částí krovu nad trojlodím, presbytářem, pokladnicí a oběma věžemi, nová střešní krytina nad trojlodím, presbytářem, pokladnicí a jižní věží bude z přírodní břidlice, klempířské prvky a krytina severní věže bude z měděného plechu. Realizace se předpokládá v letech 2010 – 2014.

Obnova vnějšího pláště – oprava a restaurování fasád, obnova kamenných prvků, oken a dveří – v současné době je ve fázi přípravy.

Předpokládané náklady na obnovu krovů a střechy jsou ve výši 21 000 000,- Kč.

6) PŘEDPOKLADY PLNĚNÍ PROGRAMU REGENERACE MPR A MPZ

- 1) Finanční prostředky na obnovu objektů v majetku města
 - a) rozpočet města Kutná Hora
 - b) Program regenerace MPR a MPZ
 - c) Program záchrany architektonického dědictví
 - d) Středočeský fond kultury a obnovy památek
 - e) Fond regenerace města Kutné Hory
- 2) Půjčky majitelům domů v historickém jádru na opravy.
- 3) Spolupráce mezi Městem Kutná Hora, Národním památkovým ústavem Praha, Středočeským krajem, Ministerstvem kultury.
- 4) Komise památkové péče bude dohlížet na plnění Programu regenerace MPR Kutná Hora.
- 5) Poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek v historickém jádru a jeho okolí v rámci Fondu regenerace města Kutné Hory.

Aktualizace Programu regenerace MPR Kutná Hora na rok 2011 – 2016 byla projednána a schválena:

- 1) Komise památkové péče na jednání dne 4.10.2011
- 2) Radou města Kutná Hora na jednání dne 12.10.2011 usnesením č. 859/11
- 3) Zastupitelstvem města Kutná Hora na jednání dne 25.10.2011 usnesením č. 190/11